

The Registrar
European Court of Human Rights
Council of Europe
F-67075 Strasbourg Cedex
France

EINSCHREIBEN

Brno, Czechia / 24. 2. 2026

New application: Klimatická žaloba, z.s. v Czechia and request for expedite proceedings under Rule 41 (expedite proceedings)

Dear Registrar,

Please find enclosed our clients' application form, supporting documents and appendix. The application concerns Klimatická žaloba ČR, z.s., an association representing 371 members, whose right to private and family life is directly and already affected by the climate crisis, due to Czechia's failures in reducing greenhouse gases. The application is brought after having exhausted all national remedies available, with the final decision from the Czech Constitutional Court communicated to the parties on 5 November 2025.

Under Rule 41 of the Rules of Court, we request that the Court expedite this application as its contents reflect Categories I and II of the Court's Priority Policy. We ask that the Court prioritize this application in recognition of its extreme urgency and the profound threats to the physical and psychological integrity of the Applicant's members. The climate crisis is currently the most pressing emergency faced by humanity. It also poses particularly serious and urgent risks to the Applicant's members.

We further request that the Court expedite this application as it raises important questions of general interest with major implications for domestic legal systems and the European system. While the Court has addressed State climate obligations in the case *Verein KlimaSeniorinnen Schweiz and Others v. Switzerland*, this application offers an opportunity to clarify and refine the specific requirements for State climate policies and legislation under the Convention, particularly regarding systemic legislative inaction and lack of evidence-based measures for

human rights protection. As climate litigation increases across Europe, further guidance from this Court on States' positive obligations in this context would significantly benefit the effectiveness of the Convention system.

The present case could have systemic implications on the Czech climate policy and therefore it could significantly improve the protection of rights enshrined in the Convention in Czechia.

For the application for priority under Rule 41, part 1.1 of the additional submission document is the most pertinent.

Yours faithfully,

Mgr. Pavel Černý

Předmět stížnosti

Veškeré informace týkající se skutečností, namítaných porušení a splnění podmínek vyčerpání vnitrostátních právních prostředků nápravy a předložení stížnosti ve čtyřměsíční lhůtě podle článku 35 odst. 1 Úmluvy musejí být uvedeny v této části formuláře pod písmeny E, F a G. Tuto část je nutné vyplnit, nelze pouze odkázat na přílohu k formuláři. Viz článek 47 odst. 2 Jednacího řádu Soudu, Praktické pokyny pro zahájení řízení a také „Pokyny pro vyplnění formuláře na stížnost“.

E. Popis skutečností

⁵⁸ STĚŽOVATELKA A JEJÍ ČLENOVÉ JSOU PŘÍMO ZASAŽENI DOPADY KLIMATICKÉ KRIZE V ČR

Stěžovatelka je zapsaným spolkem založeným podle českého práva, jehož účelem je boj proti změně klimatu a jejím negativním dopadům na zdraví a majetek obyvatel ČR. Sdružuje 371 členů – fyzických osob s trvalým bydlištěm na území ČR, které jsou přímo vystaveny dopadům klimatické krize (Přílohy č. 13-15, 18).

Probíhající změna klimatu již nyní způsobuje v ČR závažné následky. Průměrná teplota v ČR se oproti období 1961–1990 zvýšila přibližně o 2,1 °C, což se projevuje rostoucím počtem tropických dnů, úbytkem mrazových dnů, zhoršující se vodní bilancí, častějšími povodněmi a požáry vegetace. Dopady se dotýkají i lidského zdraví, včetně nárůstu úmrtnosti během vln veder a zvýšeného výskytu infekčních nemocí (Příloha č. 17 – Zpráva Climate Analytics). Změna klimatu již prokazatelně zasahuje do práv konkrétních osob v ČR – dopady jsou patrné v zemědělství, lesnictví, hospodaření s vodou i v kvalitě života. Jednotliví členové stěžovatelky jsou těmito dopady přímo dotčeni. Podle výpovědí členů spolku klimatická krize významně zasahuje jejich každodenní život i duševní pohodu – popisují vlny veder, sucho, zhoršené životní a pracovní podmínky, dopady na zdraví, úrodu, krajinu a biodiverzitu, ale také klimatický žal a úzkosti. Časté jsou rovněž obavy o budoucnost dětí a blízkých a pocit bezmoci z nedostatečné reakce státu a společnosti na probíhající klimatickou krizi.

Skutečnost, že klimatická krize představuje zásah do lidských práv, potvrzují orgány napříč jurisdikcemi – mj. Mezinárodní soudní dvůr (poradní stanovisko z 23. 7. 2025), Interamerický soud pro lidská práva, Nejvyšší soud Nizozemska (Urgenda), Nejvyšší soud Irska (Friends of the Irish Environment), francouzský správní soud (Affaire du siècle), odvolací soud v Bruselu (Klimatzaak) a další. Udržení nárůstu globální teploty do 1,5 °C by významně omezilo zásahy do práv členů stěžovatelky. Podle odborného posudku (Příloha č. 16) se prostor pro účinné snížení emisí rychle uzavírá a každý rok prodloužení zvyšuje riziko nevratných škod.

NÁRODNÍ KLIMATICKÁ POLITIKA ČR JE NEDOSTATEČNÁ A V ROZPORU S VĚDECKÝM POZNÁNÍM

Cíle snižování emisí skleníkových plynů v ČR stanoví Politika ochrany klimatu v ČR z roku 2017, přijatá usnesením vlády. Tato politika počítá se snížením emisí do roku 2030 na úroveň přibližně 102,3 Mt CO₂ekv. (48% redukce oproti roku 1990) a s vypuštěním 39 Mt CO₂ekv. dokonce i v roce 2050. Vyhodnocení provedené Ministerstvem životního prostředí již v roce 2021 dospělo k závěru, že tyto cíle jsou nedostatečné a neodpovídají ani tehdejšími klimatickým cílům EU.

Návrh aktualizace Politiky ochrany klimatu v ČR, předložený vládě 17. 7. 2024, nebyl přijat. Vláda usnesením ze dne 18. 12. 2024 č. 960 dokonce zrušila úkol ministra životního prostředí tuto aktualizaci předložit. V říjnu 2025 byla aktualizace schválena pouze jako nezávazná resortní strategie Ministerstva životního prostředí. Ani tato resortní strategie neobsahuje závazek dosažení klimatické neutrality, pouze ambici ke klimatické neutralitě „směřovat“, která je navíc podmíněná příznivým socio-ekonomickým vývojem. Resortní strategie neobsahuje cíl pro rok 2040 a stanoví cíl snížení emisí do roku 2030 pouze o 55 %, ačkoli podkladové modelování ukazovalo možnost snížení až o 68 %.

ČR nemá klimatické cíle zakotvené v zákoně – platná Politika ochrany klimatu (2017) je pouze usnesením vlády bez právní závaznosti. ČR nemá rámcový klimatický zákon, nestanovila závazný národní uhlíkový rozpočet, nestanovila mezitímní cíle snižování emisí ani cílový rok dosažení klimatické neutrality.

Odborný posudek autorů Pelz, Roubiou du Pont a Nicholls (Příloha č. 16), založený na metodologii European Scientific Advisory Board on Climate Change, uvádí, že zbývající globální uhlíkový rozpočet činí 247–250 Gt CO₂ po roce 2023. Při spravedlivém rozdělení globálního uhlíkového rozpočtu metodou per capita byl podíl ČR vyčerpán již v roce 2021. Cíle obsažené jak v Politice ochrany klimatu (2017), tak v resortní strategii (2025) předpokládají úroveň emisí neslučitelnou s cílem udržet nárůst globální teploty pod hranicí 1,5 °C.

PRŮBĚH ŘÍZENÍ PŘED VNITROSTÁTNÍMI SOUDY

Stěžovatelka podala dne 21. 4. 2021 u Městského soudu v Praze žalobu na ochranu před trvajícím nezákonným zásahem čtyř ministerstev (životního prostředí, průmyslu a obchodu, dopravy a zemědělství) a vlády spočívajícím v jejich nečinnosti v oblasti ochrany před změnou klimatu. Namítala porušení práv plynoucích z Listiny základních práv a svobod a Úmluvy. Městský soud rozsudkem ze dne 15. 6. 2022 (Příloha č. 3) žalobě částečně vyhověl a shledal zásah žalovaných ministerstev do práva stěžovatelky na příznivé životní prostředí (čl. 35 Listiny) nezákonným pro nestanovení opatření vedoucích ke snížení emisí CO₂ o 55 % do roku 2030. Pokud jde o vládu ČR, městský soud žalobu odmítl s tím, že „vláda při výkonu své řídicí funkce nepůsobí v oblasti veřejné správy.“ (odst. 173 rozsudku, Příloha č. 3)

Popis skutečností (pokračování)

59.

Nejvyšší správní soud (NSS) rozsudkem ze dne 20. 2. 2023 (Příloha č. 4) prvoinstanční rozsudek zrušil s tím, že z žádného závazného předpisu nevyplývá povinnost ČR snížit emise CO₂ do roku 2030 o 55 %, neboť jde o závazek EU jako celku. Ve vztahu k vládě ČR NSS rozhodnutí městského soudu (tj. odmítnutí žaloby) potvrdil. Městský soud následně rozsudkem ze dne 25. 10. 2023 (Příloha č. 5) žalobu zamítl.

Proti druhému rozsudku městského soudu podala stěžovatelka kasační stížnost (Příloha č. 6). V průběhu druhého řízení před NSS vydal Velký senát ESLP rozsudek ve věci Verein KlimaSeniorinnen proti Švýcarsku (č. 53600/20). NSS na vydání tohoto rozhodnutí čekal a pro tyto účely řízení usnesením přerušil (Příloha č. 7). Stěžovatelka poukázala na aplikovatelnost závěrů ESLP ve věci KlimaSeniorinnen v projednávané věci a popsala podobnost skutkových a právních okolností v obou případech (Příloha č. 8). Zdůraznila, že stejně jako ve švýcarském případě jde v ČR o systémové selhání státu v plnění pozitivních závazků podle čl. 8 Úmluvy v oblasti ochrany klimatu, konkrétně o absenci závazného regulačního rámce, nepřijetí vědecky podložených cílů snižování emisí v souladu s 1,5 °C limitem, absenci národního uhlíkového rozpočtu a nedostatek mezitímních cílů. Stěžovatelka rovněž upozornila na skutečnost, že závěry ESLP ohledně pozitivních závazků státu v oblasti ochrany klimatu představují vývoj existující judikatury týkající se environmentálních rizik a nelze jejich aplikovatelnost omezit pouze na nadnárodní úroveň EU. NSS přesto rozsudkem ze dne 26. 11. 2024 (Příloha č. 9) kasační stížnost zamítl s odůvodněním, že závazky dovozené ESLP věci KlimaSeniorinnen dopadají na EU jako celek, nikoliv na ČR.

Stěžovatelka podala proti druhému rozsudku NSS ústavní stížnost (Příloha č. 10), kterou Ústavní soud (ÚS) zamítl nálezem pléna ze dne 22. 10. 2025, sp. zn. Pl. ÚS 6/25 (Příloha č. 11), který byl vyhlášen dne 5. 11. 2025 a doručen právnímu zástupci stěžovatelky dne 18. 11. 2025 (Příloha č. 12). ÚS uvedl, že pozitivní závazky z čl. 8 Úmluvy vyžadují komplexní opatření přesahující pravomoci jednotlivých ministerstev a neobejdou se bez aktivity zákonodárce (odst. 101, 103, 108). Pozitivní závazky z rozsudku KlimaSeniorinnen se podle ÚS vztahují pouze na stát jako celek a nelze z nich bez dalšího legislativního provedení dovozovat povinnosti moci výkonné a správních orgánů (odst. 96–99). ÚS současně konstatoval, že protiústavnost legislativní nečinnosti vyslovil pouze dvakrát, a to v řízení o abstraktní kontrole norem, k jehož zahájení jednotlivci nejsou aktivně legitimováni (odst. 104).

AKTIVNÍ LEGITIMACE STĚŽOVATELKY JAKO NEVLÁDNÍ ORGANIZACE

Stěžovatelka je nevládní organizací a svědčí jí aktivní legitimace k podání stížnosti podle článku 34 Úmluvy. Jako zapsaný spolek založený v souladu se zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, se sídlem na území ČR, splňuje kritéria stanovená judikaturou ESLP pro uznání procesní způsobilosti nevládních organizací v klimatických sporech, konkrétně ve věcech Verein KlimaSeniorinnen proti Švýcarsku (§ 502) a Greenpeace Nordic a ostatní proti Norsku (č. 34068/21, § 288).

Stěžovatelka je formálně založena v souladu s právními předpisy na území ČR a je zapsána ve spolkovém rejstříku (Přílohy č. 13-14). Sdružuje 371 fyzických osob a sleduje specifický účel stanovený ve svých stanovách (článek 2 a 3) spočívající v „boji proti globálním změnám klimatu a jejich negativním dopadům na zdraví a majetek občanů ČR“ a „sdružení co největšího počtu obyvatel ČR, kteří jsou ohroženi změnou klimatu“. Stanovy výslovně uvádějí jako formu činnosti „vystupování v soudním sporu s ČR jako žalující strana“ (článek 4 písm. b). Stěžovatelka je kvalifikovaná a reprezentativní – sdružuje 371 členů, výhradně fyzických osob s trvalým bydlištěm na území ČR starších 15 let (článek 5 stanov, Příloha č. 15), tedy osob přímo vystavených dopadům změny klimatu na území ČR. Je neziskového charakteru, disponuje transparentní strukturou správy zahrnující členskou schůzi jako nejvyšší orgán a radu spolku jako statutární orgán.

Stěžovatelka je tedy oprávněna podat stížnost podle článku 34 Úmluvy jménem svého členstva. Podle judikatury ESLP není nutné samostatně prokazovat, že jednotliví členové splňují požadavky na status oběti stanovené pro jednotlivce v kontextu klimatických případů, pokud je prokázána aktivní legitimace asociace. Přiznání aktivní žalobní legitimace stěžovatelce je rovněž v zájmu řádného výkonu spravedlnosti, neboť umožňuje efektivní kolektivní uplatnění nároků osob dotčených změnou klimatu.

NALÉHAVOST PŘÍPADU A ŽÁDOST O PRIORITNÍ ŘÍZENÍ

Případ je podle nejlepších dostupných vědeckých poznatků velmi naléhavý. Zbývající spravedlivý podíl ČR na globálním uhlíkovém rozpočtu byl vyčerpán již v roce 2021 (Příloha č. 16). Každá dodatečně vypuštěná tuna CO₂ zvyšuje riziko překročení kritických prahů vedoucích k nevratným změnám v klimatickém systému. Podle Mezivládního panelu OSN pro změnu klimatu (IPCC) mohly být některé „tipping points“, tedy události, které dále akcelerují klimatickou krizi, již aktivovány a riziko jejich překročení výrazně narůstá mezi 1 °C a 2 °C oteplení.

Popis skutečností (pokračování)

60.

Každý rok prodlení omezuje prostor pro zmírnění dopadů a přenáší břemeno na příští generace. Dopady klimatické krize na členy stěžovatelky – vlny veder, zhoršená kvalita vzduchu, narušený vodní režim, zvýšené zdravotní riziko – se budou bez urgentních mitigačních opatření dále prohlubovat. Stěžovatelka proto žádá ESLP o přiznání prioritního statusu podle článku 41 Jednacího řádu, neboť každé další prodlení může mít nevratné důsledky pro ochranu základních práv v podmínkách klimatické krize.

F. Popis namítaných porušení Úmluvy a/nebo protokolů a argumenty na podporu stížnosti

61. Článek, jehož porušení namítáte Článek 8 - právo na respektování soukromého a rodinného života	<p>Vysvětlení Článek 8 Úmluvy ukládá státům pozitivní závazek přijmout „přiměřená a vhodná opatření“ k účinné ochraně práv chráněných Úmluvou (Hatton proti Spojenému království, č. 36022/97, § 98). ESLP ve své judikatuře opakovaně potvrdil, že environmentální faktory mohou zasahovat do práv zaručených článkem 8, pokud dosáhnou takové úrovně závažnosti, že významně narušují schopnost jednotlivce užívat svůj domov, soukromý a rodinný život (Cordella proti Itálii, č. 54414/13, § 161). Klimatická krize představuje reálné a vážné riziko pro fyzickou, psychickou a morální integritu stěžovatelky, resp. jejích členů. ESLP ve věci KlimaSeniorinnen (§ 541 a násl.) jasně vymezil pozitivní závazky států v oblasti ochrany klimatu, které zahrnují:</p> <p>A) STANOVENÍ CÍLŮ SNIŽOVÁNÍ EMISÍ V SOULADU S TEPLTNÍM CÍLEM 1,5°C Podle rozsudku ve věci KlimaSeniorinnen je stát povinen stanovit cíle snižování emisí, které odpovídají aktuálním vědeckým poznatkům a teplotnímu limitu 1,5°C, včetně stanovení národního uhlíkového rozpočtu (§ 546). ČR tuto povinnost nenaplnila. Současné cíle obsažené v Politice ochrany klimatu v ČR z roku 2017 ani v nezávazné resortní strategii (2025) nejsou slučitelné s požadavky na spravedlivý podíl ČR na globálním uhlíkovém rozpočtu potřebném k omezení nárůstu globální teploty do 1,5°C. Podle vědeckého posudku (Příloha č. 16) byl spravedlivý podíl ČR na globálním uhlíkovém rozpočtu vyčerpán již v roce 2021.</p> <p>B) ZAKOTVENÍ CÍLŮ V ZÁVAZNÉM REGULATORNÍM RÁMCI ESLP ve věci KlimaSeniorinnen zdůraznil, že opatření musí být „v prvé řadě začleněna do závazného regulačního rámce na národní úrovni“ (§ 549), který by měl obsahovat konkrétní mezitímní i konečné cíle a časové harmonogramy (§ 550). ČR tento požadavek nenaplnuje. Cíle jsou zakotveny pouze ve strategickém dokumentu – Politice ochrany klimatu v ČR (2017), která má formu usnesení vlády bez právní závaznosti. Resortní strategie z roku 2025 je rovněž nezávazná a nemá formu zákona. ČR nemá rámcový klimatický zákon, který by umožňoval vymáhání plnění přijatých cílů.</p> <p>C) ZÁVAZEK DOSAŽENÍ KLIMATICKÉ NEUTRALITY Státy jsou podle rozsudku ESLP ve věci KlimaSeniorinnen povinny směřovat ke klimatické neutralitě kolem roku 2050 (§ 550). ČR cíl klimatické neutrality nepřijala ani formou zákona, ani v nezávazné rovině. V platné Politice ochrany klimatu v ČR (2017) není tento cíl vůbec obsažen, v nezávazné resortní strategii (2025) je uvedena pouze ambice „směřovat“ ke klimatické neutralitě, pokud budou zajištěny příznivé socio-ekonomické podmínky.</p> <p>D) STANOVENÍ MEZITÍMNÍCH CÍLŮ SNIŽOVÁNÍ EMISÍ Stát musí vymezit průběžné, mezitímní cíle umožňující průběžné vyhodnocování postupu (§ 550 písm. b), § 561-562 KlimaSeniorinnen). ČR nestanovila žádné roční ani pětileté cíle. Mezi lety 2030 a 2050 ponechala zcela otevřený prostor bez konkrétních milníků – mezeru v délce 20 let. ESLP přitom považoval již pětiletou absenci cílů za problematickou z hlediska čl. 8 Úmluvy.</p> <p>PORUŠENÍ TESTU NÁLEŽITÉ PÉČE ČR má povinnost postupovat v ochraně práv s náležitou péčí (Fadeyeva proti Rusku, č. 55723/00, § 128). Na státu leží „důkazní břemeno“ (Fadeyeva, § 128-133), že jeho opatření jsou nezbytná a přiměřená, což vyžaduje „dostatečné vysvětlení“ (Dubetska proti Ukrajině, č. 30499/03, § 105) založené na „podrobných a přísných datech“ (Fadeyeva, § 125).</p> <p>Plnění požadavku náležité péče musí být v souladu s národním a mezinárodním právem a vědeckým konsenzem (Demir a Baykara proti Turecku, č. 34503/97). ČR ratifikovala UNFCCC (1994) a Pařížskou dohodu (2017), čímž se zavázala k principu sdílené, ale diferencované odpovědnosti a k povinnosti jako rozvinutý stát „převzít vedoucí úlohu“ ve snižování emisí. Přesto ČR nepřijala adekvátní opatření ke snížení emisí. ČR nesplnila tento standard – ČR vypouští ročně 9,6 tun CO2 na obyvatele (oproti průměru EU ve výši 7,2 tun na obyvatele), což ji řadí na místo 5. největšího emitenta CO2 v EU per capita. Stěžovatelka a její členové jsou v důsledku porušení čl. 8 Úmluvy přímo zasaženi dopady popsány v části E.</p>
--	--

Popis namítaných porušení Úmluvy a/nebo protokolů a argumenty na podporu stížnosti (pokračování)

62. Článek, jehož porušení namítáte Právo na spravedlivý proces (čl. 6 Úmluvy)	<p>Vysvětlení APLIKOVATELNOST ČLÁNKU 6 ODS. 1 ÚMLUVY Článek 6 odst. 1 Úmluvy je na projednávanou věc aplikovatelný, neboť stěžovatelka, resp. její členové, jsou osobně vystaveni environmentálnímu nebezpečí, které je vážné, specifické a bezprostřední (Athanasoglou proti Švýcarsku, č. 27644/95, §§ 44; Balmer-Schafroth proti Švýcarsku, č. 22110/93, §§ 33–34). Předmětem řízení před vnitrostátními soudy byl spor o občanská práva uznaná vnitrostátním právním řádem – zejména právo na soukromý a rodinný život, právo na ochranu zdraví a právo na příznivé životní prostředí –, přičemž tento spor byl „opravdový a vážný“ (KlimaSeniorinnen, § 619) a výsledek řízení byl „přímo rozhodující“ pro dotčená práva stěžovatelky a jejího členstva (Zander proti Švédsku, č. 14282/88, § 24).</p> <p>PORUŠENÍ PRÁVA NA PŘÍSTUP K SOUDU Právo na přístup k soudu podle čl. 6 Úmluvy musí být praktické a účinné, nikoliv pouze teoretické či iluzorní (Bellet proti Francii, č. 23805/94, § 36). Nálezem ÚS a předchozími rozsudky NSS a městského soudu, popsány v části E., byla stěžovatelce odepřena soudní ochrana. ÚS konstatoval, že pozitivní závazky na poli čl. 8 Úmluvy vyžadují aktivitu zákonodárce, současně však naznačil, že proti legislativní nečinnosti nelze brojit. Správní žaloba jako nástroj k ochraně práv stěžovatelky vyžaduje označení konkrétního orgánu, vůči němuž směřuje (§ 4 odst. 1 s.ř.s.), žaloba na "stát jako celek" není přípustná. Stěžovatelka tak byla zbavena jasné a konkrétní příležitosti napadnout zásah do svých práv, čímž se právo na přístup k soudu stalo iluzorním.</p> <p>PORUŠENÍ PRÁVA NA ODŮVODNĚNÍ SOUDNÍHO ROZHODNUTÍ Z článku 6 odst. 1 Úmluvy plyne rovněž povinnost soudů řádně odůvodnit svá rozhodnutí, a to zvláště pečlivě ve vztahu k argumentům týkajícím se potenciálního porušení práv zaručených Úmluvou (Buzescu proti Rumunsku, č. 61302/00, § 67). Soudy nezkoumaly samostatný normativní obsah pozitivních závazků plynoucích z Úmluvy, za jejichž plnění odpovídá ČR jako suverénní stát a strana Úmluvy. ÚS neprovedl přezkum kritérií z rozsudku ESLP ve věci KlimaSeniorinnen a uzavřel, že lidskoprávní závazky lze vymáhat teprve po přijetí vnitrostátního regulačního rámce. Soudy tak nedostály požadavku na zvláště pečlivé vypořádání argumentů vztahujících se k potenciálnímu porušení práv zaručených Úmluvou, čímž porušily právo stěžovatelky na řádné odůvodnění rozhodnutí ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy.</p>
Právo na účinné opravné prostředky (čl. 13 ve spojení s čl. 8 Úmluvy)	<p>Článek 13 ECHR ve spojení s článkem 8 ECHR – Právo na účinný opravný prostředek Vnitrostátní právo musí poskytovat účinný prostředek ochrany pro stěžovatele s hájitelnou námitkou porušení práva garantovaného Úmluvou (Kudła proti Polsku, č. 30210/96, § 158). Prostředek je „účinný“, pokud může zabránit porušení nebo poskytnout odpovídající nápravu (Boyle a Rice proti Spojenému království, č. č. 9659/82, § 52). Námitka porušení článku 8 je hájitelná (viz výše). V důsledku nálezu ÚS však stěžovatelka nemá k dispozici účinný opravný prostředek k obraně před nezákonnou nečinností státu v boji se změnou klimatu.</p> <p>SYSTÉMOVÝ DEFICIT V PRÁVNÍM ŘÁDU ČR Stěžovatelka se tak ocitla v situaci, kdy správní žalobou nelze dosáhnout ochrany, protože pozitivní závazky podle ÚS přesahují pravomoci ministerstev. Klimatický zákon v ČR neexistuje, a tudíž jej nelze napadnout a jednotlivci nemají možnost bránit se před legislativní nečinností. Paradoxně právě absence zákonné úpravy brání stěžovatelce v přístupu k účinnému opravnému prostředku. Stěžovatelka má slabší postavení než občané států, které (byť nedostatečné) klimatické zákony přijaly. Na základě nálezu ÚS, který je závazný pro všechny orgány veřejné moci, nyní správní soudy nemají možnost meritorně přezkoumat namítané porušení článku 8 Úmluvy ve světle rozsudku KlimaSeniorinnen. Vnitrostátní právní režim tak neposkytuje účinný opravný prostředek pro hájitelnou námitku porušení článku 8 Úmluvy.</p>

Doplňující podání

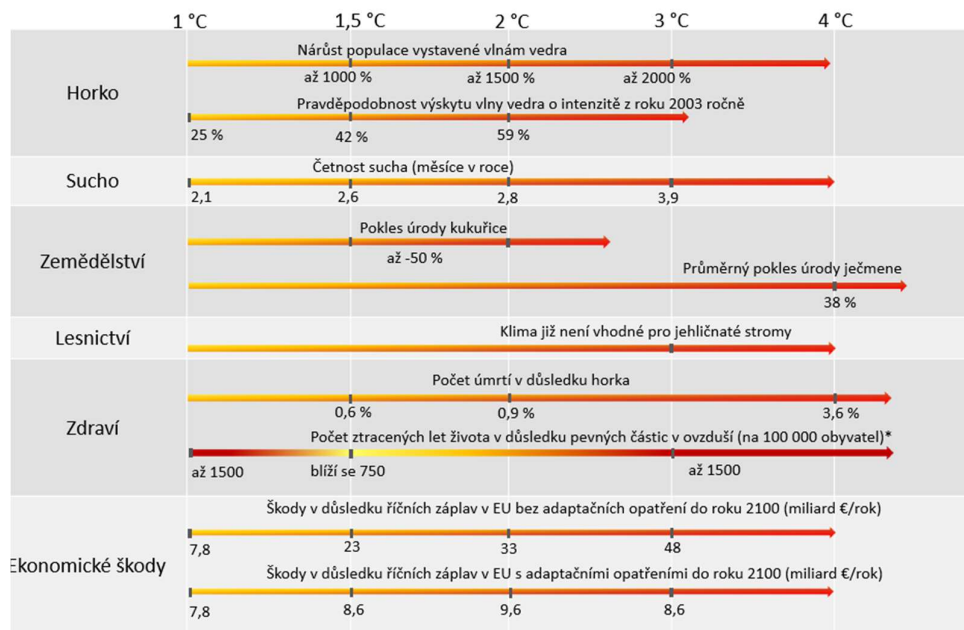
1. Shrnutí skutkových okolností

1.1. Stěžovatelka a její členové jsou přímo zasaženi dopady klimatické krize v ČR

- 1 Probíhající změna klimatu již nyní způsobuje závažné následky jak v ČR, tak ve světě. Podle aktuálního vědeckého poznání dochází k rychlému oteplování, které vede k častějším a intenzivnějším extrémním jevům počasí, vlnám veder, suchu a změnám vodního režimu.
- 2 V ČR se průměrná teplota oproti období 1961–1990 zvýšila přibližně o 2,1 °C,¹ což se projevuje rostoucím počtem tropických dnů, úbytkem mrazových dnů, zhoršující se vodní bilancí a častějšími povodněmi či požáry vegetace. Dopady se dotýkají i lidského zdraví, včetně nárůstu úmrtnosti během vln veder, zvýšeného výskytu infekčních nemocí či nárůstu environmentální úzkosti (viz Přílohu č. 17 – dále jen “**Zpráva Climate Analytics**”).²
- 3 Změna klimatu již prokazatelně zasahuje do práv konkrétních osob v ČR. Dopady jsou patrné v zemědělství, lesnictví, hospodaření s vodou i v kvalitě života. Zpráva Climate Analytics uvádí odhad dopadů klimatické krize v ČR při různé míře nárůstu teploty (tabulka č. 1).

¹ Viz Fakta o klimatu: Průměrná roční teplota v ČR, dostupné online: <https://faktaoklimatu.cz/infografiky/teplota-cr>. Zdrojová data: ČHMÚ.

² N. van Maanen, E. Theokritoff, I. Menke a C.-F. Schleussner: Zpráva „Dopady klimatické změny v České republice“ (leden 2021), Climate Analytics,

- 4 Jednotliví členové stěžovatelky jsou těmito dopady přímo dotčeni. Podle výpovědí členů spolku klimatická krize významně zasahuje jejich každodenní život i duševní pohodu – popisují vlny veder, sucho, zhoršené životní a pracovní podmínky, dopady na zdraví, úrodu, krajinu a biodiverzitu, ale také klimatický žal a úzkosti. Časté jsou rovněž obavy o budoucnost dětí a blízkých a pocit bezmoci z nedostatečné reakce státu a společnosti na probíhající klimatickou krizi.
- 5 Skutečnost, že probíhající klimatická krize a současný i budoucí nárůst globální teploty představuje zásah do lidských práv, potvrzují orgány napříč jurisdikcemi – Mezinárodní soudní dvůr ve svém poradním stanovisku,³ Interamerický soud pro lidská práva,⁴ Nejvyšší soud Nizozemska ve věci *Urgenda*,⁵ odvolacího soud v Bruselu ve věci

³ Poradní stanovisko ze dne 23. 7. 2025, je dostupné online: <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/187/187-20250723-adv-01-00-en.pdf>.

⁴ Poradní stanovisko Interamerického soudu pro lidská práva, sp. zn. AO-32/25, ze dne 3. 7. 2025, dostupné online: <https://jurisprudencia.corteidh.or.cr/en/vid/1084981967>.

⁵ Rozsudek ze dne 20. 12. 2019. Originál v nizozemštině je dostupný online: <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:HR:2019:2006>.

Klimatzaak,⁶ rozsudek Nejvyššího soudu Nepálu ve věci *Shrestha*,⁷ rozsudek Nejvyššího soudu Kolumbie ve věci *Future Generations*.⁸

- 6 Udržení nárůstu globální teploty do 1,5 °C by významně omezilo zásahy do práv stěžovatelky, resp. jejího členstva. Případ je proto obzvlášť naléhavý, neboť vědecké poznatky ukazují, že prostor pro účinné snížení emisí se rychle uzavírá. Podle odborných posudků (Příloha č. 16) bude dosažení teplotních cílů Pařížské dohody možné jen při okamžitém a rychlém poklesu emisí skleníkových plynů. ČR se však nachází v situaci, kdy pokračující nečinnost příslušných úřadů vede k vyčerpávání jejího spravedlivého podílu na globálním uhlíkovém rozpočtu a k dalšímu prohlubování dopadů na zdraví, majetek a životní prostředí. Každý rok prodlení zvyšuje riziko nevratných škod, omezuje budoucí možnosti ochrany základních práv před důsledky změny klimatu a přenáší disproporční břemeno na příští generace.

1.2. Národní klimatická politika a její implementace v ČR jsou v rozporu s dostupným vědeckým poznáním a nesměřují k dodržení teplotního cíle Pařížské dohody

- 7 ČR nemá rámcový klimatický zákon, nevypočítala ani nestanovila **závazný národní uhlíkový rozpočet**, neaktualizovala zastaralé cíle snižování emisí z roku 2017 a nestanovila mezitímní (např. roční) ani sektorové cíle snižování emisí, ani cílový rok dosažení klimatické neutrality.
- 8 V ČR v současnosti stanoví cíle snižování emisí skleníkových plynů **Politiku ochrany klimatu v ČR** z roku 2017, která byla přijata formou usnesení vlády.⁹ Tato politika počítá se snížením emisí skleníkových plynů do roku 2030 na úroveň přibližně 102,3 Mt CO₂ekv., což

⁶ Rozsudek sp. zn. 2021/AR/1589, 2022/AR/737 a 2022/AR/891 ze dne 30. 11. 2023. Dostupný online v anglickém jazyce: https://prismic-io.s3.amazonaws.com/affaireclimat/4460824d-989f-4c3e-ad14-6dc1e4c9a1d3_SP52019923113012320+en.pdf.

⁷ Rozsudek ze dne 25. 12. 2018, č. 10210. Originál rozsudku v nepálštině je dostupný online: http://blogs2.law.columbia.edu/climate-change-litigation/wp-content/uploads/sites/16/non-us-case-documents/2018/20181225_074-WO-0283_judgment.pdf.

⁸ Rozsudek ze dne 4. 4. 2018, dostupný online: <https://www.escri-net.org/sites/default/files/caselaw/fallo-corte-suprema-de-justicia-litigio-cambio-climatico.pdf>.

⁹ Politika ochrany klimatu v ČR (2017), přijata usnesením vlády č. 207/2017 ze dne 22. 3. 2017. Dostupné online: [https://apps.mzp.cz/web/edice.nsf/E5B3D869AD7B5EAAC12582170038DF44/\\$file/POK_CR_CJ.pdf](https://apps.mzp.cz/web/edice.nsf/E5B3D869AD7B5EAAC12582170038DF44/$file/POK_CR_CJ.pdf).

představuje 48% redukci oproti roku 1990, a s vypuštěním 39 Mt CO₂ekv. ještě v roce 2050. V roce 2021 provedlo Ministerstvo životního prostředí společně s Českou informační agenturou životního prostředí (CENIA) a Českým hydrometeorologickým ústavem vyhodnocení těchto cílů¹⁰ a dospělo k závěru, že jsou nedostatečné a neodpovídají ani tehdejší (natož současným) klimatickým cílům EU.¹¹

- 9 Ministerstvo životního prostředí zpracovalo **návrh aktualizace** Politiky ochrany klimatu v ČR. Návrh byl předložen ke schválení vládě 17. července 2024, avšak **nebyl přijat**. Vláda dokonce usnesením ze dne 18. prosince 2024 č. 960 zrušila úkol ministra životního prostředí tuto aktualizaci předložit.
- 10 Aktualizace Politiky ochrany klimatu¹² byla nakonec v říjnu 2025 schválena poradou vedení Ministerstva životního prostředí pouze jako prováděcí resortní strategie (dále jen "**resortní strategie**").¹³ Nemá tak žádnou právní závaznost pro jednotlivce ani orgány veřejné moci. Navíc neobsahuje cíle nezbytné ke splnění spravedlivého podílu ČR na snížení emisí k udržení nárůstu globální teploty do 1,5 °C, jak vyžaduje Pařížská dohoda (viz Přílohu č. 16, str. 19, graf č. 2).
- 11 Tato resortní strategie **neobsahuje závazek dosažení klimatické neutrality**, pouze slabší aspiraci „*směřovat k dosažení klimatické neutrality do roku 2050 při zajištění příznivého socio-ekonomického vývoje*“ (str. 28). Neobsahuje ani cíl snižování emisí pro rok 2040. Přestože modelování zpracované pro účely návrhu ukazovalo možnost snížení emisí až o 68 % do roku 2030, navržený cíl byl stanoven pouze na 55 % (str. 30).
- 12 V prosinci 2024 byl usnesením vlády schválen také Vnitrostátní plán ČR v oblasti energetiky a klimatu,¹⁴ který nestanoví nové cíle ochrany

¹⁰ MŽP, CENIA, ČHMÚ (září 2021). Vyhodnocení Politiky ochrany klimatu v ČR.

Dostupné online: [https://mzp.gov.cz/system/files/2024-](https://mzp.gov.cz/system/files/2024-08/OPOK_POK_vyhodnoceni_20211101_0.pdf)

[08/OPOK_POK_vyhodnoceni_20211101_0.pdf](https://mzp.gov.cz/system/files/2024-08/OPOK_POK_vyhodnoceni_20211101_0.pdf).

¹¹ Vyhodnocení na str. 37 uvádí, že splnění evropského cíle snížení emisí skleníkových plynů o 55 % do roku 2030 není postupem dle Politiky ochrany klimatu v ČR možné. V mezičase byl přitom na úrovni EU přijat další cíl snížení emisí pro rok 2040, na který ČR žádným způsobem nereagovala.

¹² MŽP (červenec 2025). Politika ochrany klimatu v České republice: Aktualizace pro období 2025 až 2050 – Prováděcí dokument pro ochranu klimatu k Vnitrostátnímu plánu ČR v oblasti energetiky a klimatu z prosince 2024. Dostupné online:

<https://mzp.gov.cz/system/files/2025-11/OPOK-POK-Aktualizace-20251106.pdf>.

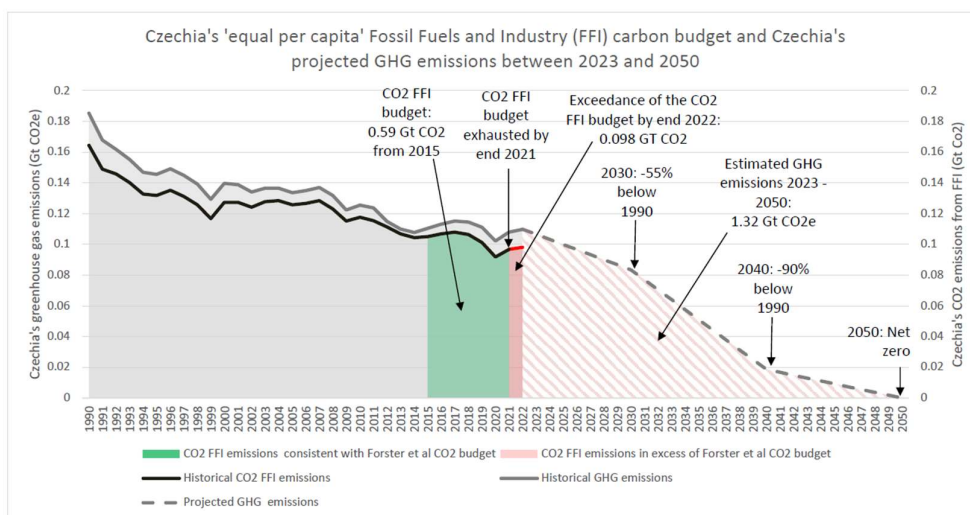
¹³ MŽP: Klima a energetika, informace o schválení Politiky ochrany klimatu v ČR poradou vedení v říjnu 2025. Dostupné online: <https://mzp.gov.cz/cz/agenda/klima-a-energetika>.

¹⁴ Usnesení vlády ze dne 18. 12. 2024, plán je dostupný online:

<https://mpo.gov.cz/assets/cz/energetika/strategicke-a-koncepcni-dokumenty/2025/10/Vnitrostatni-plan-Ceske-republiky-v-oblasti-energetiky-a-klimatu.pdf>.

klimatu a pouze se odvolává na aktualizaci Politiky ochrany klimatu v ČR, která posléze nikdy nebyla přijata.

- 13 ČR v současnosti **nemá cíle** v oblasti ochrany klimatu **zakotvené v zákoně** – platná Politika ochrany klimatu v ČR má pouze formu usnesení vlády bez právní závaznosti a vymahatelnosti. Pro srovnání: ze 27 členských států EU má 14 států závazek klimatické neutrality zakotven formou zákona a v dalších 8 státech je tento cíl alespoň součástí schválených strategických dokumentů.
- 14 Cíle uvažované v současných strategických dokumentech jsou **v rozporu s vědecky podloženým podílem ČR** na globálním uhlíkovém rozpočtu. Odborný posudek autorů *Pelz, Roubiou du Pont a Nicholls* založený na metodologii European Scientific Advisory Board on Climate Change uvádí, že zbývající globální uhlíkový rozpočet je 247-250 Gt CO₂ po roce 2023. Globální uhlíkový rozpočet ukazuje, jaké množství emisí může lidstvo vypustit, aby došlo k udržení nárůstu globální teploty o 1,5 °C s pravděpodobností 50 %. Odborný posudek ukazuje, že při rozdělení globálního uhlíkového rozpočtu mezi státy metodou *per capita* byl spravedlivý podíl ČR vyčerpán již v roce 2021 (viz Přílohu č. 16).¹⁵

1.3. Shrnutí průběhu řízení před národními soudy

- 15 Stěžovatelka se žalobou, podanou dne 21. 4. 2021 u Městského soudu v Praze („městský soud“), domáhala ochrany před trvajícím

¹⁵ Pelz, Roubiou du Pont, Nicholls (listopad 2024). Estimates of fair share carbon budgets for Czechia. Příloha č. 16.

nezákonným zásahem správních orgánů (Ministerstva životního prostředí, Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva dopravy a Ministerstva zemědělství a vlády ČR jako celku) do svých veřejných subjektivních práv, spočívajícím v pasivitě (nezákonné nečinnosti) těchto orgánů v oblasti ochrany před změnou klimatu a jejími škodlivými následky. Namítala, že žalované orgány zasahují do jejích ústavně zaručených práv plynoucích z Listiny základních práv a svobod a Úmluvy tím, že nečiní dostatečná opatření v oblasti ochrany klimatu.

- 16 **Městský soud** prvním rozsudkem v této věci, ze dne 15. 6. 2022, č.j. 14 A 101/2021 – 248 (Příloha č. 3), **žalobě částečně vyhověl**. Konkrétně městský soud shledal, že zásah žalovaných ministerstev do práva stěžovatelky na příznivé životní prostředí (čl. 35 Listiny) spočívající v nestanovení konkrétních opatření vedoucích ke snížení emisí skleníkových plynů o 55 % do roku 2030 ve srovnání s úrovní v roce 1990, je nezákonný. Tento závazný cíl snížení emisí skleníkových plynů byl odlišný od návrhu stěžovatelů a městský soud jej dovedl ze společného evropského cíle snížení emisí (EU NDC), k němuž se EU zavázala na základě Pařížské dohody. Ačkoli byl první rozsudek městského soudu déle než půl roku pravomocný, orgány státu na něj ani přes výzvy stěžovatelů nereagovaly.
- 17 Pokud jde o **vládu ČR**, městský soud **žalobu odmítl** s tím, že „vláda při výkonu své řídicí funkce nepůsobí v oblasti veřejné správy,“ což městský soud zdůvodnil odkazem na odbornou literaturu v oblasti správního práva (odst. 173 rozsudku, Příloha č. 3).
- 18 Nejvyšší správní soud („**NSS**“) následně rozsudkem ze dne 20. 2. 2023, č.j. 9 As 116/2022 – 166 (Příloha č. 4) **prvoinstanční rozsudek zrušil** a vrátil věc městskému soudu k novému řízení. Podle citovaného rozsudku NSS z žádného závazného právního předpisu nevyplývá povinnost jednotlivých členských států EU, tedy ani ČR, snížit emise skleníkových plynů o 55 % do roku 2030, neboť jde výhradně o závazek EU jako celku. Ve vztahu k vládě ČR NSS potvrdil rozsudek městského soudu.
- 19 Městský soud dne 25. 10. 2023 rozsudkem č.j. 14 A 101/2021 – 445 (Příloha č. 5) žalobu v souladu s prvním rozsudkem NSS zamítl. Proti tomuto rozsudku podali stěžovatelé kasační stížnost (Příloha č. 6). V průběhu druhého řízení před NSS proběhlo před Velkým senátem

ESLP ústní jednání ve třech případech týkajících se ochrany klimatu.¹⁶ NSS proto řízení usnesením přerušil (Příloha č. 7), aby mohl výsledek těchto řízení zohlednit ve svém nadcházejícím rozhodnutí.

- 20 Skutkově a právně podobný je zejména rozsudek Velkého senátu ESLP ve věci *Verein KlimaSeniorinnen a ostatní proti Švýcarsku*,¹⁷ v němž ESLP shledal porušení pozitivních závazků plynoucích z Úmluvy. Následně stěžovatelka v řízení před NSS poukázala na shodné rysy obou věcí a aplikovatelnost závěrů ESLP na její případ (Příloha č. 8). NSS přesto svým druhým rozsudkem ze dne 26. 11. 2024, č. j. 9 As 264/2023-128 (Příloha č. 9, „**druhý rozsudek NSS**“) kasační stížnost stěžovatelky zamítl, a to mj. s odůvodněním, že závazky dovozené ESLP v rozsudku *Verein KlimaSeniorinnen* dopadají na EU jako celek, nikoliv na ČR (odst. 92).
- 21 Proti druhému rozsudku NSS podala stěžovatelka ústavní stížnost (Příloha č. 10), kterou Ústavní soud („**ÚS**“) zamítl nálezem pléna ze dne 22. 10. 2025, sp. zn. Pl. ÚS 6/25 (Příloha č. 11, „**nález ÚS**“). V odůvodnění nálezu ÚS uvedl, že náležité zohlednění pozitivních závazků plynoucích z čl. 8 Úmluvy vyžaduje komplexní opatření přesahující pravomoci jednotlivých ministerstev a neobejde se bez aktivity zákonodárce (odst. 101, 103, 108 nálezu ÚS). ÚS zároveň upozornil, že protiústavnost legislativní nečinnosti v minulosti vyslovil pouze dvakrát, a to v obou případech pouze v řízení o abstraktní kontrole norem (odst. 104 nálezu ÚS). K zahájení takového řízení před ÚS však nejsou jednotlivci aktivně legitimováni.¹⁸
- 22 ÚS dále uvedl, že pozitivní závazky popsané ESLP ve věci *KlimaSeniorinnen* se vztahují pouze na stát jako celek a ministerstva k jejich splnění nemají kompetenci (odst. 96-99, 101, 107). Stěžovatelka přitom na samém počátku řízení zahrнула mezi žalované správní orgány také vládu ČR (viz Přílohu č. 2). Městský soud v Praze i NSS však v souladu s ustálenou judikaturou správních soudů tuto část nároku odmítly, neboť vláda ČR v ochraně klimatu nevystupuje v roli správního orgánu.

¹⁶ *Duarte Agostinho a ostatní proti Portugalsku a dalším* (č. 39371/20), *Carême proti Francii* (č. 7189/21) a *Verein KlimaSeniorinnen Schweiz a ostatní proti Švýcarsku* (č. 53600/20).

¹⁷ *Verein KlimaSeniorinnen Schweiz a ostatní proti Švýcarsku*, rozsudek Velkého senátu ze dne 9. 4. 2024, č. 53600/20, „**KlimaSeniorinnen**“.

¹⁸ ÚS obecně působí pouze jako negativní zákonodárce a není v jeho pravomoci iniciovat přijetí zákonné úpravy. Viz např.: Sládeček, V.: Ústavní soudnictví. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 17-18. Dále také Filip, J., Holländer, P., Šimíček, V.: Zákon o Ústavním soudu. Komentář, Praha, C.H.BECK, 2001, str. 226 – 289.

23 Domáhat se ochrany práv žalobou proti vládě ČR, zákonodárným orgánům ani státu jako celku tedy není dle soudů (Příloha č. 3 a č. 4) ani soudního řádu správního možné.

2. Splnění podmínek přijatelnosti stížnosti

24 Stěžovatelka splnila podmínky přijatelnosti dle čl. 34 a 35 Úmluvy. Stěžovatelka je nevládní organizací dle národního práva a svědčí jí aktivní legitimace (*locus standi*) k podání stížnosti. Stížnost byla podána ve lhůtě 4 měsíců ode dne, kdy bylo přijato konečné rozhodnutí (nález ÚS vydaný dne 5. 11. 2025 a doručený zástupci stěžovatelky dne 18. 11. 2025). Stěžovatelka vyčerpala vnitrostátní opravné prostředky.

2.1. Stěžovatelka a její aktivní legitimace (*locus standi*) k podání stížnosti ve smyslu čl. 34 Úmluvy

25 Stěžovatelka disponuje aktivní žalobní legitimací (*locus standi*) k podání stížnosti na základě článku 34 Úmluvy ve věci nedostatečných opatření ČR v oblasti ochrany před nepříznivými dopady změny klimatu na životy a zdraví jednotlivců. Spolek splňuje veškerá kritéria stanovená judikaturou ESLP pro uznání procesní způsobilosti nevládních organizací v klimatických sporech.

26 ESLP ve věci *KlimaSeniorinnen* (§ 502) a následně v rozsudku *Greenpeace Nordic a ostatní proti Norsku*¹⁹ (§ 288) stanovil tři podmínky, podle kterých ESLP posuzuje, zda je sdružením osob přiznána aktivní žalobní legitimace v klimatických případech. Zaprvé musí být spolek legálně **založen v dotčené jurisdikci** nebo mít oprávnění v ní jednat. Zadruhé musí být schopen prokázat, že sleduje **specifický účel** v souladu se svými stanovami, spočívající v ochraně lidských práv svého členstva nebo jiných dotčených osob v dané jurisdikci. Zatřetí musí být schopen prokázat, že jej lze považovat za skutečně **kvalifikovaného a reprezentativního** k jednání jménem členstva nebo jiných dotčených osob, které jsou vystaveny konkrétním hrozbám nebo nepříznivým účinkům změny klimatu na jejich životy, zdraví či blaho chráněné Úmluvou. Při posuzování těchto kritérií ESLP přihlíží k faktorům jako účel založení spolku, jeho neziskový charakter, povaha a rozsah činností, členská základna a reprezentativnost,

¹⁹ *Greenpeace Nordic a ostatní proti Norsku*, rozsudek ze dne 28. 10. 2025, č. 34068/21, „*Greenpeace Nordic*“.

principy a transparentnost správy, jakož i k tomu, zda je přiznání aktivní žalobní legitimace v zájmu řádného výkonu spravedlnosti.²⁰

- 27 Stěžovatelka splňuje všechny tři stanovené podmínky. Zprvé, stěžovatelka je **zapsaným spolkem**, tedy právnickou osobou řádně založenou v souladu se zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, se sídlem na území ČR, a je zapsána ve spolkovém rejstříku (viz Přílohu č. 13 – stanovy spolku, Přílohu č. 14 – výpis ze spolkového rejstříku).
- 28 Zadruhé, **stanovy spolku** v článku 2 a článku 3 výslovně deklarují, že základním účelem spolku je „*boj proti globálním změnám klimatu a jejich negativním dopadům na zdraví a majetek občanů ČR*“ a „*sdržení co největšího počtu obyvatel ČR, kteří jsou ohroženi změnou klimatu*“. Článek 4 písm. b) stanov pak uvádí jako formu činnosti „*vystupování v soudním sporu s ČR jako žalující strana*“. Členstvo stěžovatelky jedná v souladu se stanoveným účelem, přičemž forma spolku umožňuje členům efektivně se domáhat svých práv. Stěžovatelka tedy sleduje specifický, ve stanovách zakotvený účel kolektivní ochrany práv svého členstva proti hrozbám plynoucím ze změny klimatu (viz Přílohu č. 13 – stanovy spolku).
- 29 Zatřetí, spolek **sdržuje 371 členů napříč všemi regiony ČR**, jimiž jsou výhradně fyzické osoby s trvalým bydlištěm na území ČR starší 15 let (čl. 5 stanov, viz také Přílohu č. 15 – Seznam členstva spolku), tedy osoby přímo vystavené dopadům změny klimatu na území dotčeného státu. Jednotliví členové spolku jsou již nyní **klimatickou krizí dotčeni**. Spolek je neziskového charakteru (čl. 2 stanov), disponuje transparentní strukturou správy zahrnující členskou schůzi jako nejvyšší orgán, radu spolku jako statutární orgán (čl. 7 stanov) a vyvíjí aktivní činnost na území ČR formou vzdělávacích akcí, kampaní a účasti ve správních řízeních (čl. 4 stanov). Členstvo stěžovatelky aktivně a soustavně vystupuje ve veřejné debatě o ochraně klimatu. Stěžovatelka více než 6 let efektivně organizuje postup svých členů při ochraně jejich práv před správními orgány a soudy, zprostředkovává členské základně informace o řízeních, právních nárocích a možnostech obrany (viz Přílohu 18, výroční zprávy stěžovatelky). Přiznání aktivní žalobní legitimace spolku je rovněž v zájmu řádného výkonu spravedlnosti, neboť umožňuje efektivní kolektivní uplatnění nároků osob dotčených změnou klimatu, jak předpokládá judikatura ESLP.

²⁰ *KlimaSeniorinnen*, § 502; *Greenpeace Nordic*, § 288.

30 Stěžovatelka tak splňuje veškerá kritéria stanovená ESLP v rozsudcích *KlimaSeniorinnen* a *Greenpeace Nordic* pro přiznání aktivní žalobní legitimace asociacím v klimatických sporech. Spolek je oprávněn podat stížnost podle článku 34 Úmluvy jménem svého členstva, aniž by bylo nutné samostatně prokazovat, že jednotliví členové splňují požadavky na status oběti stanovené pro jednotlivce v kontextu klimatických případů.

2.2. Stěžovatelka vyčerpala vnitrostátní opravné prostředky dle článku 35 Úmluvy

31 Stěžovatelka v řízení před českými soudy vyčerpala všechny dostupné procesní prostředky ve smyslu článku 35 odst. 1 Úmluvy předtím, než se obrátila na ESLP – podala žalobu k soudu prvního stupně, reagovala na zrušující rozsudek Nejvyššího správního soudu doplněním žaloby, podala kasační stížnost proti druhému rozsudku městského soudu a následně ústavní stížnost k ÚS. ÚS vydal konečné rozhodnutí dne 5. 11. 2025, čímž byla vyčerpána poslední dostupná instance vnitrostátního soudního systému.

32 Zvolená cesta správní zásahové žaloby podle § 82 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, byla jedinou dostupnou a účinnou procesní cestou k ochraně práv stěžovatelů, což dokládá také skutečnost, že české soudy se jí meritorně zabývaly ve všech stupních po dobu více než čtyř let.

33 Podle ustálené judikatury ESLP stěžovatel musí poskytnout vnitrostátním orgánům možnost napravit tvrzené porušení, přičemž musí vyčerpat pouze takové opravné prostředky, které se vztahují k tvrzeným porušením a jsou dostupné a dostatečné.²¹ Existence opravných prostředků musí být dostatečně jistá nejen v teorii, ale také v praxi, což znamená, že musí být přístupné, schopné poskytnout nápravu a nabízet přiměřené vyhlídky na úspěch.²² Stěžovatel není povinen vyčerpat opravné prostředky, které jsou nedostatečné nebo neúčinné v praxi.²³ Jestliže má stěžovatel k dispozici více potenciálně účinných prostředků nápravy, je povinen vyčerpat pouze jeden z nich.²⁴

²¹ *McFarlane proti Irsku*, rozsudek ze dne 10. září 2010, č. 31333/06, § 107.

²² Tamtéž, § 114.

²³ *Akdivar a ostatní proti Turecku*, rozsudek ze dne 16. září 1996, č. 21893/93, § 66-67.

²⁴ *Karakó proti Maďarsku*, rozsudek ze dne 28. 4. 2009, č. 39311/05, § 14; *Aquilina proti Maltě*, rozsudek velkého senátu ze dne 29. 4. 1999, č. 25642/94, § 39).

Pokud stěžovatel vyzkoušel jeden prostředek nápravy, není požadováno využití dalšího se stejným účelem.²⁵

- 34 V posuzovaném případě stěžovatelka zvolila cestu **správní zásahové žaloby** podle soudního řádu správního, kterou směřovala proti tvrzené nezákonné nečinnosti ministerstev spočívající v nepřijetí dostatečných mitigačních opatření v oblasti ochrany klimatu. Tato procesní cesta se ukázala jako procesně vhodná, neboť se správní soudy věcí meritorně zabývaly celkem ve čtyřech rozhodnutích po dobu čtyř let. To jednoznačně dokládá, že zvolený opravný prostředek byl v praxi dostupný a funkční ve smyslu výše citované judikatury ESLP.
- 35 ÚS stížnost sice formálně meritorně posoudil (rozhodl nálezem), ale zároveň ústavní stížnost zamítl s velmi stručným odůvodněním, aniž by hlouběji přezkoumal předložené lidskoprávní otázky. ÚS současně naznačil, že náprava zásahu do práv stěžovatelky spočívá v legislativní aktivitě, které není možné se z pozice jednotlivce soudně domáhat, nemá stěžovatelka k dispozici žádný další dostupný a účinný opravný prostředek. Stěžovatelka tak splnila požadavek vyčerpání vnitrostátních opravných prostředků podle článku 35 odst. 1 Úmluvy

3. ČR porušuje právo stěžovatelky na respektování soukromého a rodinného života (článek 8 odst. 1 Úmluvy)

- 36 ČR porušila právo stěžovatelky na respektování soukromého a rodinného života dle článku 8 odst. 1 Úmluvy tím, že nepostupuje s řádnou péčí a nesplňuje požadavky popsané ESLP ve věci *KlimaSeniorinnen*: nestanovila si dostatečné vědecky podložené cíle snižování emisí skleníkových plynů, mezitímní cíle snižování emisí, cíl dosažení klimatické neutrality, ani nepřijala zákonnou úpravu závazných klimatických cílů (bod 3.1-3.6). Členství ČR v EU není z pohledu plnění závazků plynoucích z Úmluvy relevantní (bod 3.7).
- 37 Rozsudek ESLP ve věci *KlimaSeniorinnen* tvoří klíčový právní základ tvrzení o porušení čl. 8 odst. 1 Úmluvy v případech týkajících se ochrany klimatu. ESLP v něm jasně vymezil, že nedostatečná reakce státu na změnu klimatu může sama o sobě představovat porušení práva na respektování soukromého a rodinného života, a současně

²⁵ *Riad a Idiab proti Belgii*, rozsudek ze dne 24. 1. 2008, č. 29810/03, § 84; *Kozacioğlu proti Turecku*, rozsudek velkého senátu ze dne 10. 2. 2009, č. 2334/03, § 40 a násl.; *Micallef proti Maltě*, rozs. velkého senátu ze dne 15. 10. 2009, č. 17056/06, § 58.

konkretizoval okruh pozitivních závazků, které musí státy v oblasti ochrany klimatu naplnit (§ 541 a dále).

3.1. ČR si nestanovila cíle snižování emisí skleníkových plynů, které by odpovídaly teplotnímu cíli Pařížské dohody

- 38 Podle rozsudku ve věci *KlimaSeniorinnen* je stát povinen **stanovit cíle** snižování emisí, které odpovídají aktuálním vědeckým poznatkům a **teplotnímu limitu 1,5 °C**, který vyplývá z Pařížské dohody a jeho dodržení může významně omezit zásahy do práv zaručených Úmluvou (§ 436 a 546).
- 39 ČR tuto povinnost nenaplnila, neboť nemá závazné cíle snižování emisí skleníkových plynů. Stanovila si pouze formou usnesení vlády cíl snížení emisí v roce 2030 na úroveň přibližně 102,3 Mt CO₂ekv., což představuje 48% redukci oproti roku 1990, a s vypuštěním 39 Mt CO₂ekv. ještě v roce 2050 (Politika ochrany klimatu v ČR, 2017), resp. cíle v resortní strategii (2025) snížit emise skleníkových plynů o 55 % oproti roku 1990 a „směřovat“ k uhlíkové neutralitě v roce 2050. Tyto cíle nejsou slučitelné s požadavky na spravedlivý podíl ČR na zbývajícím globálním uhlíkovém rozpočtu, který by vedl k omezení nárůstu globální teploty do 1,5 °C (viz Přílohu č. 16 a část 1.2 tohoto podání).

3.2. ČR nestanovila cíle ani opatření k ochraně klimatu v závazném regulatorním rámci

- 40 Dále ESLP ve věci *KlimaSeniorinnen* zdůraznil, že opatření v oblasti ochrany klimatu musí být „v první řadě začleněna do závazného regulačního rámce na národní úrovni, následovaného odpovídající implementací.“ (§ 549) Tento regulatorní rámec by měl obsahovat mimo jiné konkrétní mezitímní i konečné cíle a časové harmonogramy. (§ 550)
- 41 ČR tento požadavek ESLP nenaplnuje, neboť cíle snižování emisí skleníkových plynů jsou zakotveny pouze ve strategickém dokumentu – Politice ochrany klimatu v ČR, která nemá formu zákona. Je přijata pouze usnesením vlády a nebyla aktualizována od roku 2017, s výjimkou přijetí nezávazné resortní strategie v roce 2025 (viz část 1.2 tohoto podání). Ochrana klimatu tak postrádá stabilní legislativní zakotvení, které by bylo umožnilo vymáhání plnění přijatých cílů.

3.3. ČR nepřijala závazek dosažení klimatické neutrality

- 42 Podle rozsudku *KlimaSeniorinnen* jsou státy dále povinny **směřovat ke klimatické neutralitě** nejpozději do roku 2050. Účinné respektování práv chráněných článkem 8 Úmluvy vyžaduje, aby každý smluvní stát přijal opatření směřující k podstatnému a postupnému snižování svých emisí skleníkových plynů, s cílem dosáhnout neutrality, zásadně v průběhu následujících tří desetiletí. V této souvislosti je pro zajištění účinnosti těchto opatření povinností orgánů veřejné moci jednat včas, přiměřeným a konzistentním způsobem (§ 550).
- 43 Je však zřejmé, že ČR cíl dosažení klimatické neutrality nepřijala ani v nezávazné rovině. Cíl klimatické neutrality není v současně platné Politice ochrany klimatu v ČR (2017) vůbec obsažen. V novější resortní strategii (2025) je uvedena pouze ambice ke klimatické neutralitě směřovat, pokud budou zajištěny příznivé socio-ekonomické podmínky (viz část 1.2 tohoto podání).

3.4. ČR nestanovila národní uhlíkový rozpočet jakožto vědecký základ pro stanovení cílů snižování emisí skleníkových plynů

- 44 Dle rozsudku ve věci *KlimaSeniorinnen* je stát povinen přijmout obecná opatření, která stanoví cílový časový rámec dosažení klimatické neutrality a **celkový zbývající uhlíkový rozpočet** pro stejné období, nebo jinou rovnocennou metodu kvantifikace budoucích emisí skleníkových plynů, v souladu s hlavním cílem národních a/nebo globálních závazků v oblasti zmírňování změny klimatu (§ 550 písm. a) rozsudku). Jedná se o nezbytný krok, který musí předcházet stanovení ambiciózních závazných cílů snižování emisí skleníkových plynů v souladu s čl. 8 Úmluvy.
- 45 Národní uhlíkový rozpočet nebyl ze strany ČR nikdy stanoven. Požadavek na stanovení a dodržení uhlíkového rozpočtu není splněn stávající Politikou ochrany klimatu v ČR (2017), ani novější resortní strategii (2025). Cíle obsažené ani v jednom z těchto dokumentů nezajišťují dodržení zbývajícího uhlíkového rozpočtu ČR a umožňují úroveň emisí skleníkových plynů, která není slučitelná s cílem udržet nárůst globální průměrné teploty pod hranicí 1,5 °C. (viz Přílohu č. 16 – Estimates of Fair Share Carbon Budgets for Czechia, str. 16-19). Právě takové pochybení vedlo ESLP k závěru o porušení čl. 8 Úmluvy ve věci *KlimaSeniorinnen* (§ 573).

3.5. ČR nestanovila mezitímní cíle snižování emisí a ponechává období 20 let bez podrobnější regulace

- 46 Další povinností státu na poli čl. 8 Úmluvy je **vymezení průběžných, mezeitímních cílů**, které umožní průběžné vyhodnocování postupu ke klimatickým závazkům. Právě absence těchto cílů byla ESLP v rozsudku *KlimaSeniorinnen* kvalifikována jako zásadní porušení pozitivních závazků podle čl. 8 Úmluvy (§ 550 písm. b), § 561-562).
- 47 ČR porušila čl. 8 Úmluvy tím, že nestanovila mezeitímní, průběžné cíle, které by umožňovaly kontrolu plnění klimatických závazků v čase. Nestanovila žádné roční ani pětileté cíle a mezi lety 2020 a 2030, resp. 2030 a 2050. Ponechala tak zcela otevřený prostor bez konkrétních milníků. ESLP přitom považoval již pětiletou absenci cílů za problematickou z hlediska čl. 8 Úmluvy, zatímco v českém případě jde o mezeru v délce 10, resp. 20 let.

3.6. Dílčí shrnutí: ČR neplní pozitivní závazky na poli čl. 8 Úmluvy popsané ESLP ve věci *KlimaSeniorinnen*

- 48 Stát je dále dle rozsudku ve věci *KlimaSeniorinnen* povinen postupovat s náležitou péčí, zejména stanovit si cíle snižování emisí skleníkových plynů v souladu s teplotním cílem Pařížské dohody, tyto cíle zanést do závazného regulačního rámce, včetně závazku klimatické neutrality a mezeitímních průběžných cílů založených na národním uhlíkovém rozpočtu.
- 49 ČR tyto povinnosti neplní. Národní cíle snižování emisí neodpovídají vědeckému poznání, nejsou stanoveny závazným právním předpisem, ale pouze vládní politikou (2017). Cíle nejsou pravidelně aktualizovány. Jediným posunem v oblasti ochrany klimatu bylo přijetí resortní strategie (2025) bez právní závaznosti, jejíž cíle rovněž neodpovídají požadavku náležité péče a aktuálnímu vědeckému poznání (viz výše). ČR navíc nezpracovala národní uhlíkový rozpočet ani nevyužila obdobnou vědecky podloženou metodu stanovení cílů ochrany klimatu. Nejde přitom o dílčí nebo formální pochybení, ale o systémové selhání, které zbavuje stěžovatelku účinné ochrany před reálnými, vážnými a předvídatelnými dopady změny klimatu. Výše uvedeným jednáním se ČR dopouští zásahu do práv stěžovatelky garantovaných čl. 8 odst. 1 Úmluvy.

3.7. Členství ČR v EU není pro posouzení plnění závazků na poli Úmluvy relevantní

- 50 Členství ČR v EU nemůže samo o sobě založit závěr, že ČR plní své pozitivní závazky plynoucí z Úmluvy. ESLP opakovaně zdůraznil, že

smluvní stranou Úmluvy je stát, nikoli EU, a povinnosti z ní vyplývající musí státy plnit nezávisle na existenci unijní regulace. ČR se tedy nemůže bránit tím, že dodržuje klimatické závazky v rámci EU.

- 51 Povinnosti z Úmluvy a z práva EU představují dva oddělené právní režimy. Právo EU stanoví minimální standard harmonizace, ale stát je oprávněn – a v lidskoprávní rovině povinen – jít nad jeho rámec, pokud je to nutné k ochraně práv jednotlivců. To zdůrazňuje i judikatura SDEU, např. rozsudek *Carvalho a další*,²⁶ kde SDEU potvrdil, že jednotlivci nemají možnost účinně napadat klimatické cíle EU, a ochrana práv musí být zajištěna primárně na národní úrovni. To, že EU přijala určité cíle snižování emisí, neznamená, že tyto cíle automaticky splňují standard náležité péče v oblasti ochrany klimatu.
- 52 Tento závěr potvrzují rozsudky národních soudů v Nizozemsku, Německu a Belgii.²⁷ Soud zde výslovně uvedl, že Nizozemsko nemůže při plnění povinností z Úmluvy odkazovat na unijní úroveň ambicí, zejména pokud není prokázáno, že evropské cíle odpovídají závazkům z Pařížské dohody a že představují „spravedlivý podíl“ daného státu. Členský stát nese samostatnou odpovědnost za to, že jeho národní klimatická politika je v souladu s požadavky Úmluvy, včetně požadavků transparentnosti, stanovení národního uhlíkového rozpočtu a přijetí závazných cílů směřujících ke klimatické neutralitě. Stejná logika dopadá i na ČR – ani ta se nemůže bránit tím, že její klimatické cíle jsou „součástí cílů EU“, pokud na národní úrovni nespĺňuje standard ochrany základních práv vyžadovaný Úmluvou.

4. Porušení práva na spravedlivý proces (článek 6 odst. 1 Úmluvy)

- 53 ČR porušila právo stěžovatelky na spravedlivý proces, garantované článkem 6 odst. 1 Úmluvy. Porušila její právo na přístup k soudu, když jí ÚS odepřel možnost domáhat se ochrany před nezákonnou nečinností státu v oblasti ochrany před negativními následky změny klimatu. Zároveň porušila právo stěžovatelky na odůvodnění soudního rozhodnutí, když se soudy odmítly zabývat argumentací stěžovatelky,

²⁶ *Carvalho a ostatní proti Evropskému parlamentu*, rozsudek SDEU ve věci C-565/19 ze dne 25. 3. 2021.

²⁷ Rozsudek nizozemského soudu v Haagu ve věci *Bonaire* ze dne 28. 1. 2026, sp. zn. C/09/659832 / HA ZA 24-53. *State of the Netherlands v. Urgenda*, Nizozemský nejvyšší soud, 20. 12. 2019, NJ 2020/41 - bod 7.3.3. *Neubauer a ostatní proti Německu* [2021] německý Spolkový ústavní soud, 1 BvR 2656/18, 1 BvR 96/20, 1 BvR 78/20, 1 BvR 288/20, 1 BvR 96/20, 1 BvR 78/20, bod 141. 3. *VZW Klimaatzaak proti Belgii* [2023] belgický Odvolací soud, bod 161.

založenou na interpretaci pozitivních závazků státu na poli lidských práv chráněných Úmluvou v oblasti ochrany klimatu.

- 54 Článek 6 je aplikovatelný a stěžovatelce svědčí status oběti. Předcházející řízení lze totiž klasifikovat jako spor týkající se *občanského práva*, které je uznáno vnitrostátním právním řádem a spor je „*opravdový a vážný*“, přičemž výsledek řízení je „*přímo rozhodující*“ pro dané právo.²⁸
- 55 Stěžovatelka se v řízení nedomáhala pouze legislativní či regulační činnosti ze strany státu, ale také účinného provádění opatření vyplývajících z platných právních předpisů (zejména povinností vyplývajících z § 8 a § 11 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, a dále z přímo použitelných směrnic EU č. 2012/27, č. 2018/2001 a nařízení EU č. 2018/841 a č. 2021/1119).²⁹ Vedle toho se domáhala i deklaratorního určení nezákonnosti nečinnosti státu. Spory vyplývající z těchto nároků spadají do působnosti článku 6 odst. 1 Úmluvy.³⁰
- 56 Stěžovatelka svůj nárok vyvozovala z řady základních práv chráněných českým ústavním pořádkem, zejména Listinou. Konkrétně šlo o právo na život (čl. 6), právo na soukromý a rodinný život (čl. 10), právo vlastnit majetek (čl. 11), právo vykonávat hospodářskou činnost (čl. 26), právo na ochranu zdraví (čl. 31) a právo na příznivé životní prostředí (čl. 35). V rámci Úmluvy stěžovatelka podřazuje své nároky pod čl. 8 Úmluvy, přičemž judikatura ESLP je považuje za občanská práva ve smyslu čl. 6 Úmluvy.³¹
- 57 Spor je *opravdový a vážný*, neboť v něm existuje skutečný nesoulad mezi stranami ohledně ochrany daných práv.³²
- 58 Posláním stěžovatelky je chránit konkrétní občanská práva svého členstva před negativními dopady klimatické změny. Slouží tedy jako nástroj, skrze nějž se mohou její členové domct nápravy nezákonné nečinnosti státu, spočívající v neprovádění jeho pozitivních závazků v oblasti ochrany před negativními následky změny klimatu a souvisejícími zásahy do výše uvedených práv, chráněných Úmluvou. S přihlédnutím k *locus standi* stěžovatelky pro účely článku 8 Úmluvy

²⁸ *Krosta proti Polsku*, rozsudek ze dne 2. 2. 2010, č. 36137/04, § 50.

²⁹ Viz rozsudek NSS ze dne 26. 11. 2024, č. j. 9 As 264/2023 – 128, bod 19.

³⁰ *KlimaSeniorinnen*, § 619.

³¹ *Zander proti Švédsku*, rozsudek ze dne 25. 11. 1993, č. 14282/88, § 24; *Balmer-Schafroth a ostatní proti Švýcarsku*, rozsudek ze dne 26. 8. 1997, č. 22110/93, §§ 33-34; *Athanassoglou a ostatní proti Švýcarsku*, rozsudek velkého senátu ze dne 6. 4. 2000, č. 27644/95, § 44; *Taşkın a ostatní proti Turecku*, rozsudek ze dne 10. 11. 2004, č. 46117/99, §§ 132-133.

³² *KlimaSeniorinnen*, § 619.

a významné roli spolků v ochraně životního prostředí, je třeba považovat výsledek sporu za *přímo rozhodující* pro práva stěžovatelky a jejího členstva.³³ Článek 6 odst. 1 Úmluvy je tudíž aplikovatelný a stěžovatelce svědčí postavení oběti.

4.1. Porušení práva na přístup k soudu

59 Součástí práva na spravedlivý proces, chráněného článkem 6 odst. 1 Úmluvy, je i právo na přístup k soudu. Stěžovatelé musí mít zajištěn přístup k soudu, který jim umožňuje uplatnit jejich občanská práva.³⁴ Přístup k soudu musí být praktický a účinný, nikoliv jen teoretický či iluzorní. Aby bylo právo na přístup k soudu účinné, musí mít jednotlivec jasnou a konkrétní příležitost napadnout skutečnost, která představuje zásah do jeho práv.³⁵

60 V důsledku nálezu ÚS byla stěžovatelka (jakož i další budoucí stěžovatelé) zbavena možnosti brojit proti zásahu státu spočívajícím v nečinnosti jeho příslušných orgánů v oblasti ochrany jednotlivců před negativními důsledky klimatické změny. ÚS dospěl k závěru, že pro moc výkonnou (reprezentovanou žalovanými ministerstvy) nevyplývá pro ČR z právního řádu, včetně Úmluvy, dalších lidskoprávních závazků nebo práva EU, žádná povinnost provádět mitigační opatření k ochraně klimatu.³⁶ Podle ÚS by bylo k vymáhání konkrétních povinností státu zapotřebí přijetí tzv. klimatického zákona.³⁷ Zároveň však ÚS v nálezu přiznává, že jednotlivci nemohou úspěšně brojit proti legislativní nečinnosti.³⁸ ÚS odlišuje věc stěžovatelky od případu KlimaSeniorinnen, neboť v něm byl posuzován závazek státu jako celku, kdežto v nynějším případě docházelo pouze k přezkumu nečinnosti ministerstev.³⁹

61 Na rozdíl od správních soudů, které v zásadě nezpochybňovaly, že k porušení článku 8 Úmluvy může dojít i nečinností ministerstev, náleží ÚS **znemožňuje další přístup k soudu** ve věcech týkajících se ochrany před důsledky změny klimatu za současného právního stavu. Přestože totiž ÚS deklaruje, že svým nálezem nijak nepředjímá

³³ Tamtéž, §§ 621-622.

³⁴ *Naït-Liman proti Švýcarsku*, rozsudek velkého senátu ze dne 15. 3. 2018, č. 51357/07, § 112; *Běleš a ostatní proti ČR*, rozsudek ze dne 12. 11. 2002, č. 47273/99, § 49.

³⁵ *Bellet proti Francii*, rozsudek ze dne 4. 12. 1995, č. 23805/94, § 36.

³⁶ Nález ÚS, bod 95.

³⁷ Tamtéž, body 100 a 103.

³⁸ Tamtéž, bod 105.

³⁹ Nález ÚS, bod 98.

úspěšnost jiných budoucích klimatických sporů, v kontextu českého právního řádu zároveň svým náležením zavírá dveře jedinému potenciálně účinnému prostředku ochrany.

- 62 Správní zásahová žaloba je nástroj určený k ochraně veřejných subjektivních práv jednotlivců (včetně lidských práv) před zásahy státní moci, v tomto případě spočívající v jejich faktické nečinnosti. Jeho uplatnění nicméně vyžaduje, aby žalobce určil konkrétní správní orgán, kterému lze zásah přisuzovat. Žalovat stát jako celek není přípustné, jak vyplývá z § 4 odst. 1 písm. a) a c) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního. Pokud však ÚS odmítl aplikovat závěry rozsudku *KlimaSeniorinnen*, protože nebyl žalován stát jako celek, a současně není možné žádnou žalobu na stát jako celek podat, stejně tak jako není možné bránit se proti legislativní nečinnosti, pak je stěžovatelce (resp. komukoliv) fakticky znemožněno, aby se domohla soudní ochrany svých práv, vyplývajících z článku 8 Úmluvy, v souvislosti s nečinností orgánů státu v oblasti ochrany klimatu.
- 63 Vzhledem k uvedenému stěžovatelka nemá zajištěn účinný soudní prostředek umožňující jí uplatnit její výše uvedená občanská práva. V důsledku nálezu ÚS stěžovatelka ztratila jasnou a konkrétní příležitost napadnout nezákonnou nečinnost státu v oblasti boje s klimatickou změnou a jejími následky, které představují zásah do jejích práv. Právo na přístup k soudu se tak stává pouze teoretickým a iluzorním. ČR se proto vůči stěžovatelce dopustila porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy.

4.2. Porušení práva na odůvodnění soudního rozhodnutí

- 64 Z práva na spravedlivý proces plyne i právo na řádné odůvodnění soudního rozhodnutí. Soudy musí v odůvodnění reagovat především na hlavní argumenty žalobce.⁴⁰ Zvláště pečlivě pak musí odůvodnit vypořádání argumentů týkajících se potenciálního porušení některého z práv či svobod zaručených Úmluvou.⁴¹
- 65 Správní soudy v projednávané věci sice obecně akceptovaly aktivní legitimaci stěžovatelky, zaujaly ale nesprávnou tezi, že ČR v této oblasti nemá žádné závazky nad rámec práva EU. Soudy se přitom nevypořádaly se skutečností, že pozitivní závazky plynoucí z Úmluvy

⁴⁰ *Buzescu proti Rumunsku*, rozsudek ze dne 24. 5. 2005, č. 61302/00, § 67.

⁴¹ *Fabris proti Francii*, rozsudek velkého senátu ze dne 7. 2. 2013, č. 16574/08, § 72; *Tučs proti Lotyšsku*, rozsudek ze dne 20. 10. 2022, č. 31876/15, § 16.

a Listiny mají samostatný normativní obsah a za jejich plnění je odpovědná ČR jako suverénní stát a subjekt mezinárodního práva. Zároveň soudy rezignovaly na zkoumání konkrétní podoby povinností státu, jejichž plnění je nezbytné pro ochranu práv garantovaných Listinou a Úmluvou.

- 66 Ještě flagrantněji nedostatečné je pak odůvodnění nálezu ÚS. Přestože je ÚS povolán k ochraně základních práv garantovaných Listinou a Úmluvou, v odůvodnění nálezu se lidskoprávním argumentům prakticky zcela vyhnul. ÚS neprovedl ani stručný přezkum kritérií vymezených v rozsudku *KlimaSeniorinnen*. Lidskoprávní závazky lze dle jeho závěrů vymáhat teprve po stanovení regulačního rámce. Do té doby tedy nejsou vůči žalovaným ministerstvům (a tedy ani vůči státu jako celku) uplatnitelná.⁴²
- 67 Soudy tudíž nedostály požadavku na zvlášť pečlivé vypořádání argumentů týkajících se potenciálního porušení některého z práv či svobod zaručených Úmluvou. Porušily tak právo stěžovatelky na řádné odůvodnění rozhodnutí garantované článkem 6 odst. 1 Úmluvy.

5. Porušení práva na účinný opravný prostředek (článek 13 Úmluvy) ve spojení s právem na respektování soukromého a rodinného života (článek 8 Úmluvy)

- 68 ČR porušila právo stěžovatelky na účinný opravný prostředek, garantované článkem 13 Úmluvy, ve spojení s právem na respektování soukromého a rodinného života. Stěžovatelka vyčerpala vnitrostátní opravné prostředky (viz část 2.2. tohoto podání) a zároveň nemá k dispozici žádné další možnosti, jak dosáhnout ochrany svých práv.
- 69 Vnitrostátní právo musí poskytovat účinný prostředek ochrany pro stěžovatele s hájitelnou (*arguable*) námitkou porušení práva garantovaného Úmluvou.⁴³ Aby byl opravný prostředek považován za účinný, musí být schopný přímo zjednat nápravu dané situace.⁴⁴ Prostředek musí být přístupný a musí být posuzován orgánem veřejné moci nadaným pravomocí věc meritorně přezkoumat.⁴⁵

⁴² Nález ÚS, bod 108.

⁴³ *Boyle a Rice proti Spojenému království*, rozsudek ze dne 27. 4. 1988, č. 9659/82, 9658/82, § 52; *Hatton a ostatní proti Spojenému království*, rozsudek velkého senátu ze dne 8. 7. 2003, č. 36022/97, § 137.

⁴⁴ *Pine Valley Developments Ltd a ostatní proti Irsku*, rozhodnutí Komise ze dne 3. 5. 1989, č. 12742/87.

⁴⁵ C. proti Spojenému království, rozhodnutí Komise ze dne 15. 12. 1983, č. 10358/83; *Boyle a Rice proti Spojenému království*, § 52.

- 70 Prostředek je považován za „účinný“, pokud mohl zabránit tomu, aby k tvrzenému porušení došlo nebo aby pokračovalo, anebo pokud mohl stěžovateli poskytnout odpovídající nápravu za porušení, k němuž již došlo.⁴⁶
- 71 Námitka porušení článku 8 Úmluvy je hájitelná (viz část 3 této stížnosti). V důsledku nálezu ÚS však stěžovatelka i další potenciální stěžovatelé nedisponují účinným opravným prostředkem k obraně před nezákonnou nečinností státu v boji s klimatickou změnou. Stěžovatelka v tomto ohledu plně odkazuje na svou argumentaci v části 4.1 tohoto podání.
- 72 Na základě nálezu ÚS není v českém právním řádu možné domoci se soudního či jiného rozhodnutí, které by přikázalo orgánům státu ukončit svůj zásah do stěžovatelčích práv a vyvinout větší aktivitu v rámci boje s klimatickou změnou. Bez legislativního rámce není možné uspět se správní žalobou a zároveň není možné brojit proti legislativní nečinnosti. Stěžovatelka ani další osoby v ČR tak paradoxně kvůli absenci zákonné právní úpravy nemají možnost se domáhat jejího přezkumu a mají tak slabší postavení v ochraně svých práv než občané zemí, které (byť nedostatečné) rámcové klimatické zákony přijaly.
- 73 Účinnost opravného prostředku nezávisí na (potenciální) úspěšnosti žalobce ve věci.⁴⁷ V návaznosti na nález ÚS, který je závazný pro všechny orgány veřejné moci,⁴⁸ však nyní správní soudy nemají možnost meritorně přezkoumat namítané porušení článku 8 Úmluvy ve světle rozsudku *KlimaSeniorinnen*.
- 74 Vnitrostátní právní režim tudíž **neposkytuje účinný opravný prostředek** pro hájitelnou námitku porušení článku 8 Úmluvy z důvodu nedostatečné aktivity státu v boji s klimatickou krizí. ČR se tak dopouští porušení článku 13 ve spojení s článkem 8 Úmluvy.

⁴⁶ *Kudła proti Polsku*, rozsudek velkého senátu ze dne 26. 10. 2000, č. 30210/96, § 158; *Ramirez Sanchez proti Francii*, rozsudek velkého senátu ze dne 4. 7. 2006, č. 59450/00, § 160.

⁴⁷ *Kudła proti Polsku*, § 157.

⁴⁸ Článek 89 odst. 2 Ústavy ČR, blíže viz LANGÁŠEK, Tomáš, [Čl. 89], In: *Ústava České republiky: Komentář*, Wolters Kluwer, 2015.